Onverwacht
voorbij

Onverwacht voorbij

Negen verhalen over kinderen die door
een ongeval om het leven zijn gekomen

Onverwacht werd alles anders
maar jij gaat nooit voorbij

In elke start van ieder moment
ben jij nog steeds dichtbij

In mijn hart daar staat een huisje
gebouwd speciaal voor jou

Hier is alleen maar liefde
zonder schaduw, zonder rouw

Ik zal nooit wennen aan een wereld
gevuld met mij alleen

Ik heb je jarenlang gedragen
dus blijf ik altijd om je heen

Danique van der Snoek

Voorwoord

Met trots presenteer ik het boek *Onverwacht voorbij*. Geschreven door ouders die inmiddels diep in mijn hart zitten.

Wat hebben we een bijzonder jaar met elkaar beleefd. Twee schrijversweekenden in Teuge, waarvan het laatste weekend wel heel uniek was. Het was code rood door de extreme hitte. Toch lukte het iedereen om te komen, met zelf meegebrachte ventilatoren en mobiele airco's.

Al snel ontstond er, na het maken van de foto's, een watergevecht dat uren duurde. Dus als we er op sommige foto's wat oververhit uitzien, dan klopt dat waarschijnlijk ook.

Maar wat was het een fantastisch weekend. Een barbecue, spellen als Hitster en Letterpakken, lange gesprekken en vooral veel gelach.

Deze groep voelde vanaf het begin hecht en bijzonder. Ik weet zeker dat het contact niet stopt bij dit boek.

De ouders hebben de verhalen over hun kinderen prachtig opgeschreven. Ik ben ongelofelijk trots op hen. Op hun woorden, hun liefde en de manier waarop zij hun kind in dit boek een plek hebben gegeven.

Ze zitten in mijn hart.
De kinderen én hun ouders.

Liefs,

Mirjam Louwen-van Bekkum
Oprichter en directeur Stichting Nooit Voorbij

Inhoud

Inleiding	11
Jua	12
Elin	52
Finn	86
Sacha	124
Mirthe	162
Jesse	202
Xanté	240
Oscar	278
Eran	316
Walk of Grief	354
Nawoord	357
Dankwoord	359

Inleiding

Een ongeluk.

Het is een woord dat snel wordt uitgesproken. Soms staat het in één zin in de krant. Soms wordt het genoemd in een nieuwsbericht, op school, op het werk of in de omgeving.

Maar achter dat ene woord zit een heel leven.

Een kind. Een jongere. Ouders, broers, zussen, familie en vrienden voor wie alles in één moment veranderde. Wat eerst gewoon was, werd ineens voorgoed anders.

In dit boek staan negen verhalen, geschreven door ouders die hun kind verloren door een ongeluk. Verhalen niet alleen over het ongeluk zelf, maar vooral over wie hun kind was. Over liefde, herinneringen, gemis en de zoektocht naar hoe je verder leeft als je kind er niet meer is.

Bij Stichting Nooit Voorbij geloven we dat verhalen ertoe doen. Ze maken zichtbaar wat vaak onzichtbaar blijft. Ze geven woorden aan verlies, maar ook aan liefde die blijft bestaan. Want een kind is zoveel meer dan de manier waarop het is overleden.

Met dit boek willen we deze kinderen en jongeren blijven noemen. Hun namen, hun levens, hun plek in het gezin en in de wereld. Niet om het verdriet groter te maken, maar om te laten zien dat ze er waren. En dat ze nooit voorbij zijn.

We zijn dankbaar voor het vertrouwen van de ouders die hun verhaal hebben gedeeld. Hun openheid maakt dit boek bijzonder, kwetsbaar en waardevol.

We hopen dat dit boek herkenning geeft aan ouders die een kind hebben verloren. En inzicht geeft aan iedereen die naast hen wil staan.

Jouw licht blijft schijnen

Jud

3-4-2012 3-11-2023*

Even voorstellen

Jua, voor altijd 11

Zondagochtend, 9.00 uur. We maken Jua wakker voor zijn lievelingsontbijt: croissantjes, gekookte eitjes, afbakbroodjes en verse jus. Zijn kamer ligt precies boven de keuken en door het kleine raampje ziet hij precies of alles echt al op tafel staat. Het zachte ochtendlicht valt op zijn volle haar en slaperige gezicht. En zodra Milan een hap van zijn croissant dreigt te nemen, zit Jua binnen tien seconden naast ons aan tafel. De dag begint. Samen.

We zijn een gezin van vijf. Martin en Ilse met onze drie jongens: Jua, Domien (drie jaar jonger) en Milan (zes jaar jonger). Jua is onze oudste zoon en de eerste kleinzoon in de familie. We genieten van elkaar, beleven avonturen samen en zijn er voor de ander. Met Jua als stralend middelpunt: energiek, zorgzaam, altijd overal voor in. Hij neemt zijn

broertjes als vanzelfsprekend mee, beschermt ze en laat ze groeien. Voor hen is hij een voorbeeld, in alles wat hij doet en is.

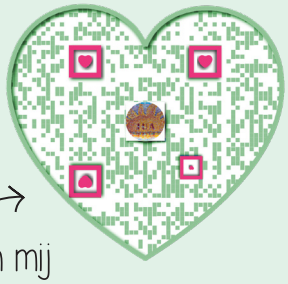
We voelen ons rijk en sterk. We lachen, maken plannen en koesteren de kleine momenten, ons diep bewust van hoe goed en fijn we het samen hebben. Tot die ene dag, 3 november 2023, waarop alles voorgoed verandert.

Een paar weetjes over Jua

- ☆ Altijd aan het neuriën, vooral tijdens het spelen.
- ☆ Grote liefde voor natuur en bergen.
- ☆ Een zorgzame, trotse grote broer en neef.
- ☆ Genoot intens van het leven, puur en oprecht.
- ☆ Altijd in voor avontuur.
- ☆ Dol op sporten en spelletjes (en vooral als hij won).
- ☆ Hij was altijd in balans, de rust zelve en maakte zich nooit zorgen.
- ☆ Hij kon lachen met zijn ogen en had een heerlijk gevoel voor humor.
- ☆ Tot het allerlaatste moment had hij zijn lieve glimlach.

Jua zal altijd blijven stralen.

Martin, Ilse, Domien en Milan

Scan mij

Tussen wie jij was en wat bleef

Je naam, Jua, betekent in het Swahili: zon, kracht en energie.

The sun lights up the day time.
You light up our lives.

Deze woorden stonden op je geboortekaartje. En je hebt ze waargemaakt, lieve Jua, in alles wat je was. Met jou als stabiel anker in ons midden waanden wij ons, als gezin van vijf, altijd thuis. Alsof het licht vanzelfsprekend was. Alsof het altijd zo zou blijven.

Op 3 november 2023, totaal onverwacht, verdween jij – onze zon – uit ons leven. Het contrast kon niet groter zijn. We zijn van een stralend hoogtepunt in ons leven – een gelukkig en gezond gezin van vijf – in een onbeschrijfelijk donkere leegte beland. Het licht doofde. Wat overbleef, was duisternis, diepe pijn en totale verslagenheid. We moesten zonder jou verder.

Ons onderdeel in dit boek is een eerbetoon aan jou, Jua. Onze zon, onze oudste zoon en grote broer. We willen laten zien wie wij met jou waren en vooral wie jij was: een enthousiasteling, een verbinder, een avonturier, een dromer, een vindingrijke ondernemer, een trouwe vriend en de beste grote broer! Je kon stralen als geen ander en verrijkte ons leven. Door onze dierbare herinneringen aan jou opnieuw te doorvoelen en te beschrijven voeden we onszelf met jouw licht, jouw levenslust en jouw energie.

Wanneer we proberen de wereld door jouw ogen en die van je broertjes te zien, ontdekken we opnieuw de schoonheid van het leven. We leren weer kijken naar kleine momenten in het hier en nu. Momenten die zachtjes licht brengen, zelfs nu de pijn blijft bestaan.

We willen laten zien hoe we met zijn vieren met jouw licht proberen voort te leven en hoe we jouw licht doorgeven te midden van het immense gemis. Hoe we, stap voor stap, rust en kalmte leerden vinden in het alledaagse. Hoe licht en duisternis naast elkaar kunnen bestaan. En hoe jij, Jua, altijd bij ons blijft.

De kracht om door te gaan vinden we in jou en in je broertjes, maar ook in de mensen om ons heen: familie, vrienden, je basisschool, buren, kennissen en collega's. Terwijl we een weg zoeken door het donker, voelen we ons gedragen door een oceaan van liefde.

Rouwrituelen helpen ons om jouw licht tastbaar te houden en te blijven delen: het maken van mozaïeken met jouw naam, het verspreiden van Jua-surfarmbandjes, het planten en zien opkomen van de gele Jua-tulpen en Jua-zonnebloemen, het onderhouden van en halfjaarlijks samenkomen in *Jua's voedselbos* en het lopen van de *Walk of Grief*.

De rouw en het verdriet veranderden ook de plek waar wij leefden. Amsterdam, ooit ons bruisende thuis, werd te vol van herinneringen en confrontaties en daardoor te klein voor alles wat we moeten dragen. Noodgedwongen lieten we de stad achter ons. In een dorp vinden we rust en ruimte – ademruimte – om niet alleen te rouwen, maar ook genoeg over te houden voor het leven dat ondanks alles verdergaat.

In de natuur vinden we kracht. Het ritme van de seizoenen dat onverstoorbaar doorgaat. In het ervaren van vergankelijkheid. Door het zien van het noorderlicht al in de avond nadat je was overleden, bijzondere ontmoetingen met dolfijnen, het dagelijks zien van roofvogels overal waar wij komen. De schoonheid van deze momenten troost ons en laat ons voelen dat er meer is en dat jij daar bent. Buiten, tussen wind, aarde en open lucht, voelen we hoe klein we zijn en tegelijk hoe verbonden we zijn. De natuur herinnert ons dat we deel uitmaken van iets wat groter is dan onszelf, iets wat blijft bewegen, dragen en bestaan, ook toen ons eigen leven stilviel.

Door te mediteren, mantra's te zingen en in het moment te zijn, en door de inzichten uit het klooster van Plum Village vonden we stilte en woorden, manieren om ons verdriet te omarmen, maar ook durf om te zijn bij wat er op dat moment is.

De zon is uit ons leven verdwenen. De liefde blijft. We gaan door tot de zon weer opkomt. Voor Jua, en voor elkaar.

Deze tekst stond op jouw rouwkaart.

Ontvallen

geen woorden
om te vangen

wat ik zou
willen
zeggen
doen

om te verwoorden
wat ik zou willen vragen

geen kus
geen wangen
noch de warme armen

om verloren liefde en ongeloof
om de ongehoorde zwaarte van

dit verdriet, ongekend verlies
om jou
nog te kunnen dragen

hoe waren wij ooit
zo onbevangen?

terwijl achter de sluier van de tijd
een onvoorstelbaar en genadeloos lot
voor geluk en geborgenheid
- in stilte en seconden al voldongen -
buiten zicht verbleef, verstopt

wie mijn god
wie geeft me woorden
en wie, wie zal ze vangen dan?

en als ik echt geen woorden heb
wie vangt mijn gevallen tranen dan?

(Boris Kanen, wondvocht)

Nooit meer thuiskomen

De laatste keer dat ik werkelijk thuiskwam, was de avond van 2 november 2023, één dag voor het ongeluk. Thuis in ons huis, samen met onze Jua. Thuis in mezelf, als een complete versie, met bodem onder mijn voeten, met richting en levenslust. Een versie van mij die nog niet wist dat een mens ook zonder binnenkant kan blijven bestaan.

Ons thuis. Ons paleis. Een appartement in een voormalig schoolgebouw in Amsterdam-Oost, door ons en vrienden omgevormd tot een woning die ademde wie wij waren. Vijf meter hoge plafonds waarin stemmen en gelach omhoog zweefden. Een enorme schommel die dwars door de ruimte ging. Jaren hadden we eraan gewerkt. Avonden, weekenden, dromen, keuzes. Een huis dat niet alleen stond, maar onze levenslust weerspiegelde. Hier zouden de jongens groot worden, puberruzies plaatsvinden, verjaardagen gevierd worden, examens gehaald worden en liefdes beginnen. Hier lag onze toekomst al klaar, alsof hij vanzelfsprekend was. Ook buiten onze voordeur voelde het als thuis. Het voelde als een klein dorp verborgen in Amsterdam-Oost. Bekende gezichten, open deuren en kinderen die overal naar binnen liepen.

Met een warm, bijna kinderlijk verlangen loop ik na mijn werk de trap op naar de tweede verdieping. Mijn lichaam weet al wat komt. De ontspanning begint nog voordat ik de sleutel in het slot steek. Zodra de deur opengaat, stroomt het me tegemoet. Muziek. Warmte. Leven. Drie paar schoenen liggen kriskras over de vloer, schooltassen tegen de muur. Jassen achteloos neergegooid.

Rechts staat Martin in de keuken, zingend boven de pannen. De geur van pasta vult de ruimte: tomaat, knoflook, iets kruidigs wat meteen honger en rust tegelijk brengt. De houtkachel knispert. Links in de woonkamer zitten Domien en Milan op de grond, schreeuwend en druk pratend volledig in hun wereld. Auto's botsen tegen elkaar, trekkers rijden over denkbeeldige velden, DUPLO-torens groeien scheef omhoog. Een half gedekte tafel wacht geduldig op de avond.

Onze veilige plek, onaantastbaar, zo leek het

'Heee jongens', zeg ik. Zodra ze me opmerken, springen ze op. Voeten rennen over de vloer. Armen slaan zich om mij heen. Warme lichamen tegen mijn jas. Hun stemmen door elkaar heen. Ze trekken me terug het hart van ons gezin in, precies waar ik hoor. Dan hoor ik boven een deur. Een zachte piep. Een vertrouwd geluid. 'Hey mam.' Ik kijk omhoog. Daar staat hij, boven op de loopbrug voor zijn slaapkamer. Mijn Jua. Zijn gezicht verlicht door het licht van boven, die open lach, die twinkeling in zijn ogen, zichtbaar blij dat ik er weer ben.

Een moment dat compleet is. Dit is ons thuis. Dit is mijn thuis. Een paleis van warmte, van geluid, van leven. Onze veilige plek, onaantastbaar, zo leek het.

Op 2 november kwam ik hier thuis. Voor de laatste keer. Voor de laatste keer was ik deze versie van mezelf: heel, dankbaar, moeiteloos gelukkig, niet wetend dat een thuis ook kan verdwijnen terwijl de muren blijven staan.

We doen het samen

Opeens dringt het tot me door. Dit komt niet meer goed. Nooit meer wordt het zoals het was. We staan ergens in de catacomben van het ziekenhuis, net door de artsen weggestuurd uit de traumakamer op de SEH. Daarbinnen wordt nog koortsachtig overlegd of ze nog iets voor Jua kunnen doen.

Het moet rond 18.30 zijn geweest. Na anderhalf uur van hysterie is dit het eerste moment waarop we een soort van adem kunnen halen. Alhoewel, tegelijkertijd dringt de realiteit zich onverbiddelijk en met volle kracht op: Jua, onze oudste zoon, nog maar elf jaar oud, is van grote hoogte gevallen in de Klimmuur. Hij ligt hier, in de kamer naast ons, in de shockroom. Dood te gaan. Plotseling verschijnt er een beeld in mijn hoofd. Ongevraagd. Genadeloos scherp. Een uitvaart. Ik voel al dat deze situatie verschrikkelijk is, maar dát beeld, van een uitvaart van Jua, dat kan niet. Dat mag niet. Nu niet. En nooit niet. Dit gebeurt ons niet. Niet met onze zoon.

Met ontredderde gezichten en een lichaam dat nauwelijks nog functioneert – we kunnen elkaar niet eens vasthouden – kijken we elkaar indringend aan. Alsof we in elkaars lege ogen nog een uitweg hopen te vinden, een kleine opening waardoor de werkelijkheid kan kantelen. Smekend, hopend dat de ander misschien zal zeggen dat het niet waar is, dat dit een vergissing is, dat Jua straks gewoon weer bij ons staat.

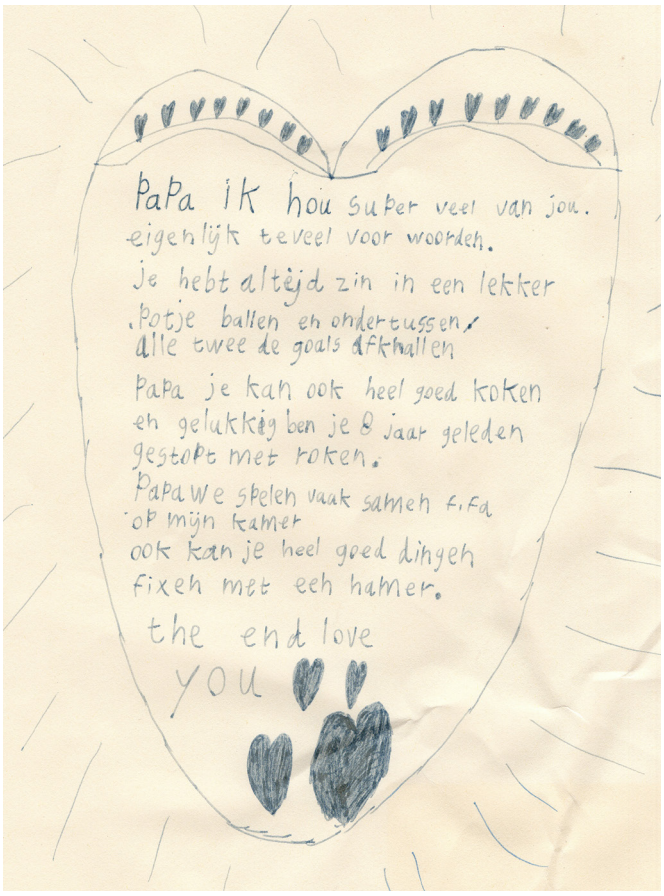
Zeg me dat het niet zo is.
Zeg me dat het niet waar is.

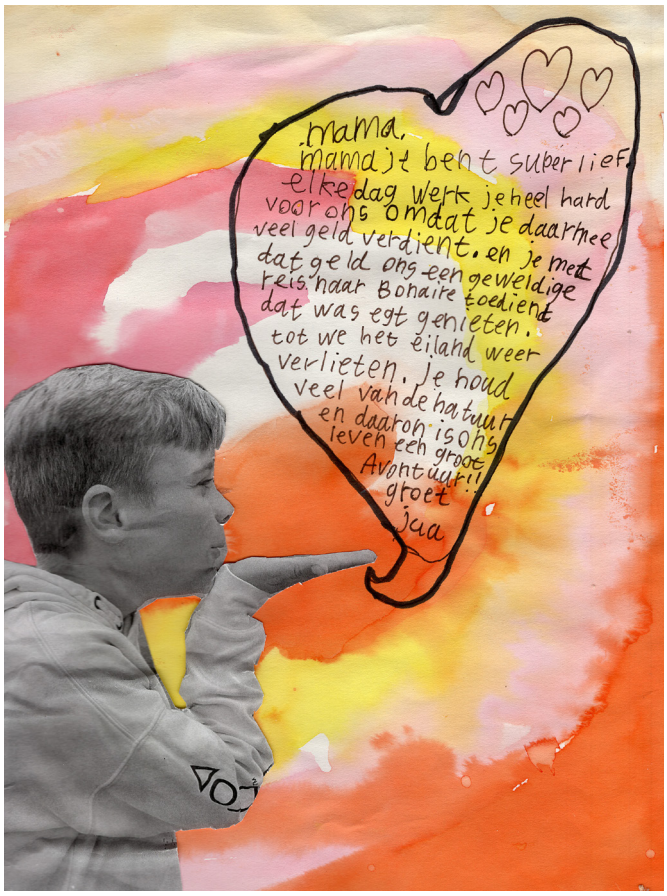
Midden in deze chaos en verslagenheid voel ik tegelijkertijd een diepe verbondenheid met Ilse. Een verbinding die sterker lijkt dan de intense angst, de paniek en het ongeloof. Daarnaast voel ik een enorme, allesoverheersende verantwoordelijkheid naar Domien en Milan. Ze zijn nog maar acht en vijf jaar oud. Ze zullen straks in het ziekenhuis geconfronteerd worden met een traumatische gebeurtenis die hun leven zal tekenen. Niet alleen moeten ze hun grote broer en voorbeeld missen, maar ook de totale ineenstorting ondergaan van ons, hun ouders, hun gezin, hun veilige baken. Onze verbinding is het enige wat nog over is. Het voelt niet eens als houvast, eerder als een rauwe, onontkoombare noodzaak. Een bittere vorm van kracht waar we niet omheen kunnen. Dit is wat ons rest. En hiermee zullen we verder moeten.

Ilse en ik kijken elkaar aan en spreken hardop uit wat we allebei, zonder het ooit eerder te hebben gezegd, al voelen: we beloven elkaar dit samen te doen. Wat er ook gebeurt, hoe we ons ook voelen. We realiseren ons dat het leven nooit meer zal zijn zoals het was. En dat wij nooit meer zullen zijn wie we waren.

We beloven elkaar dit samen te doen. Wat er ook gebeurt, hoe we ons ook voelen

Mijn gedachten gaan terug naar drie weken eerder toen Ilse mij op mijn veertigste verjaardag ten huwelijk vroeg. Jua was de enige die in het complot zat. In gedachten zit ik weer aan onze

Papa ik hou super veel van jou.
eigenlijk teveel voor woorden.
Je hebt altijd zin in een lekker
Potje ballen en ondertussen
alle twee de goals afknallen
Papa je kan ook heel goed koken
en gelukkig ben je 8 jaar geleden
gestopt met roken.
Papa we spelen vaak samen fifa
op mijn kamer
ook kan je heel goed dingen
fixen met een hamer.
the end love
you

Mama.
Mama je bent super lief.
elke dag werk je heel hard
voor ons omdat je daarmee
veel geld verdient. en je met
dat geld ons een geweldige
reis naar Bonaire boedient
dat was echt genieten.
tot we het eiland weer
verlieten. Je houd
veel van de natuur
en daarom is ons
leven een groot
Avontuur!!
groet
jua

eettafel, de voetbalochtend met de jongens net achter de rug. De geur van warme broodjes en de herfstzon verwarmt ons gezichten. Ik denk aan de tekeningen die ik van de jongens krijg en zie weer de verwachtingsvolle blik van Jua als Ilse begint te praten. In gedachten hoor ik haar weer zeggen hoe blij ze is met mij, hoe onvoorwaardelijk onze liefde is, hoe trots ze is op ons en onze jongens, en hoe dankbaar voor waar we staan in het leven en alle geweldige ervaringen die we hebben mogen meemaken met elkaar. Samen weten wij wat belangrijk is, en hoe goed we daar voor moeten zorgen. En dat ze ondanks alle ellende in de wereld er vertrouwen in heeft dat wij proberen te doen wat het beste is voor ons en de toekomst van onze jongens. Ze refereert aan een uitspraak van Thich Nhat Hanh: 'The best way to take care of the future is to take care of the present moment.' En om dat te onderstrepen vraagt ze me ten huwelijk.

Ik denk weer aan Jua, die het hele moment eigenlijk stiekem zou filmen, maar dat in al zijn ontroering compleet is vergeten. Ik denk aan het grote feest dat we die avond gaven en we onze vrienden vertelden hoe blij we zijn met hen en met elkaar. En dat er nog een feest zou volgen, omdat we zouden gaan trouwen. Het is een avond waarop alles klopt: gelach, omhelzingen, dansoptredens van Milan en Domien, klinkende glazen, Jua die voor het eerst samen met zijn vrienden achter de bar staat, het gevoel dat het leven gul is.

Ik krijg tranen in mijn ogen als mijn gedachten blijven hangen op het moment dat Jua – als verrassing voor iedereen – vanaf de loopbrug in ons huis *All of Me* van John Legend speelt op de piano. Beneden valt iedereen stil. Iedereen luistert. Het geluk hangt op dat moment bijna tastbaar in de ruimte.

De herinnering aan dit gelukkigste moment uit mijn leven wordt bruut verstoord door een arts die ons terugroept: de shockroom in. Dertig medici in groene pakken en mondkapjes kijken ons zorgelijk aan. Na het koortsachtige overleg tussen de artsen neemt de intensivist ons mee naar een kamertje naast de shockroom. Hij bevestigt wat we al zagen: het ziet er heel slecht uit. De druk op zijn hersenen is enorm. Hij stelt voor te opereren en zo mogelijk de druk weg te nemen, een strohalm die we aan moeten grijpen. We stemmen in. We benadrukken dat als hij nog instabieler wordt, afscheid nemen belangrijker is dan vechten. Terwijl ik dit op me laat inwerken, voel ik dat een deel van mij daar ter plekke ook sterft.

3 november 2023

De dag begint nietsvermoedend. Regenachtig en donker, maar ik heb er zin in. Het is vrijdag en bijna weekend. De jongens nemen op donderdagavond vaak al een klein voorschot op het weekend en gaan wat later naar bed dan op andere dagen. Met name Jua is een avondmens en het is dan ook standaard dat we hem 's ochtends steevast moeten wekken, gevolgd door een haastig ochtendritueel.

'Vergeet je je fietslampjes niet?', roept Ilse nog wanneer hij met zijn nog steeds slaperige hoofd zijn jas en schoenen aandoet. 'Zitten in mijn tas, mam', roept hij met halfvolle mond terug. Na school heeft Jua een kinderfeestje bij de Klimmuur in Amsterdam. Een feestje met zijn allerbeste vrienden, ze zouden er blijven eten en na het eten door het donker met elkaar en de ouders terugfietsen naar huis.

Het is vooralsnog een vrijdag zoals alle andere. Milan is vijf en is er al om 12.00 uur uit op vrijdag. Hij wordt opgehaald door opa en oma om een nachtje te gaan slapen in het vakantiehuisje van de broer van oma, samen met zijn nichtje. Spelletjes mee, frietjes eten en een film kijken. Hij heeft er zin in. Zelf heb ik die avond een reünie van mijn voormalig werkgever. Ik kijk er naar uit om veel oud-collega's weer te zien. Ilse heeft ook een etentje in de buurt en Jua en Domien zouden daarom een paar uurtjes alleen thuis zijn. We hebben heel goed contact met onze buren binnen de oude school waarin we wonen, waardoor er altijd iemand in de buurt is, mocht er iets zijn.

Om 15.00 uur haal ik Domien van school. Zoals altijd druk kletsend en een van de laatsten. Ik stel voor om lekkere dingen te halen voor zijn avondje samen met Jua. De eerste keer dat ze samen een paar uur 'alleen' thuis gaan zijn. Maar eerst nog

even langs de uitgang van Jua's klas. Jua staat met zijn vrienden, die ook allemaal naar het feestje bij de Klimmuur gaan, op het schoolplein met een speler van Ajax. Daar hebben ze zojuist gym, lees: voetbaltraining, van gehad. Tussen de bewondering en het opscheppen door zijn Jua en zijn vrienden druk bezig met selfies op het schoolplein. Jua straalt.

Dan draaien Domien en ik ons om en gaan we naar de supermarkt. Het is mijn laatste blik op Jua en de laatste foto die hij gemaakt heeft. Op en top gelukkig en trots. Hij had ook indruk gemaakt op de speler van Ajax. We koesteren het handgeschreven kaartje van hem waarop hij Jua's aanstekelijke energie en fanatisme bewondert.

We halen verschillende chips, zoete popcorn, cola, chocomel met slagroom en pizza. Alles voor een topavond. Rust en regelmaat bieden op heel veel dagen uitkomst, maar soms kan het heerlijk zijn om dat even te parkeren en te genieten van de uitzondering. Jua kon dat heel goed. En deze eerste avond samen met Domien zou heel goed passen in het rijtje memorabele uitzonderingen.

Het is 16.45 uur. Domien speelt bij zijn buurjongen en tevens beste vriend. Ik zit al een half uur te wachten, niets te doen, op een stoel tot ik om 17.00 uur naar de reünie kan gaan. Die reünie is nota bene om de hoek van de Klimmuur. Ik twijfel om nog even langs te gaan. Ik besluit het niet te doen en loop nog even langs Domien bij onze vrienden. Ik vertel dat ik zo ga en dat Jua zo thuis zal komen en mama iets later uit haar werk.

Dan word ik gebeld door de vader van het vriendje van Jua die het feestje organiseert. Ik onderbreek mijn gesprek en neem op: 'Jua is gevallen en het lijkt me beter als je even komt.' 'Ja, tuurlijk,' zeg ik, 'ik kom er meteen aan.' 'Ok, tot zo.' 'De ambulance is ook onderweg', zegt de vader. 'De ambulance?', vraag ik? Langzaam dringt het tot me door wat hij zegt. 'Ok, ik kom snel.'

Ik stel Domien gerust, die in paniek raakte bij het woord ambulance. 'Het zal wel meevallen', zeg ik. En: 'Bij kinderen nemen ze vaak het zekere voor het onzekere.' Onderweg naar mijn fiets bel ik Ilse op haar werk in Zaandam. Ze heeft meteen een extreem slecht gevoel. Ook haar probeer ik gerust te stellen en ik denk aan een verstuikte enkel, een verdraaide knie of een gebroken sleutelbeen.

Ik fiets harder dan mijn elektrische fiets mij ondersteunt. Vanuit Amsterdam-Oost over de eindeloze Panamalaan, tegenwind. Ik zit in een soort tijdrithouding op de fiets. Dichter bij het Muziekgebouw aan het IJ hoor ik sirenes. Heel veel sirenes.

Ik hap naar adem als ik van mijn fiets stap en onder het afzetlint door kruip

Ik fiets onder de brug door naar de Klimmuur. Donkere wolken worden verlicht door de lampen van brandweerauto's, meerdere politieauto's en twee ambulancebusjes. Ik hap naar adem als ik van mijn fiets stap en onder het afzetlint door kruip. Het is een drukte van belang, overal hulpverleners. Ik meld me bij een agent als de vader van Jua. Hij vertelt dat ik er nog niet heen mag. Een soort freeze overvalt me, en automatisch volg ik de agent naar het busje.

Twee keer had Ilse al geprobeerd te bellen toen ik nog op de fiets zat. Nu belt ze opnieuw. Haar stem klinkt paniekerig, schreeuwend door de telefoon: 'Mart! Hij gaat dood! Je moet erheen! Je moet bij hem zijn!' Dan word ik opgehaald door een trauma-arts, degene die de situatie leidt. Al lopend praat ze me bij: 'Jua is van hoog gevallen. Hij is bewusteloos geraakt. Hij is gereanimeerd en heeft weer een hartslag.' Hartslag! Dat klinkt goed, toch?, denk ik snakkend naar iets positiefs. 'Is hij ook stabiel?', vraag ik. 'Nee, zeker niet', zegt ze, en mijn gevoel van opluchting vervliegt meteen weer.

Ondertussen lopen we de ruimte in en ik zie mijn Jua liggen. Bewegingsloos. Opengeknipte kleding. Hulpverleners overal om hem heen. Ik zie zijn mooie haar, zijn gezicht. Iets vredigs lijkt erin te zitten, alsof hij een beetje glimlacht. Ik zak neer op een bankje en bel Ilse weer. Ik vertel haar wat ik gehoord heb.

In haar paniek probeer ik haar te helpen zo snel mogelijk naar de Klimmuur te komen. Een bijna onmogelijke plek om te bereiken met de auto, laat staan in de drukke avondspits.

De politie biedt aan haar ergens op te pikken, want Jua staat op het punt om in de ambulance naar het ziekenhuis gebracht te worden. Ze is net door de IJ-tunnel en helder communiceren lukt ons niet meer, laat staan een plek afspreken om haar op te halen. Ze besluit de auto ergens op een laad- en losplek te zetten en het laatste stuk te rennen. Tevergeefs probeert ze nog een fiets van iemand te lenen.

Jua ligt net in de ambulance als Ilse aankomt. Eén blik op Jua door de zijdeur van de ambulance zegt haar genoeg. Jua is al weg. Als de ambulances wegracen, worden we zelf naar een politiebusje begeleid. We rijden er met een noodvaart achteraan. Ondertussen bellen we onze ouders en vriendin Ellen, bij wie Domien nog steeds is. Iedereen komt naar het ziekenhuis. Ik weiger op te geven en houd hoop. Wij kunnen niet nu opgeven, terwijl hij nog voor zijn leven aan het vechten is. Ilse is pessimistischer. Tien minuten later staan we in de shockroom van het ziekenhuis.

Pijnlijke contracties geboorte

3 april 2012

Het is mooi weer, warm. Ik loop over de ringdijk met mijn dikke zwangere buik. Ik zie het voorjaar ontwaken, een zwanenpaartje met jongen zwemt mij tegemoet, voorjaarsbloemen, zacht zonlicht, de zoete kruidige geur van het voorjaar in Park Frankendael. Nog elf dagen tot de uitgerekende datum. Ik voel aan alles dat dit de tijd is voor jong, nieuw leven. Jij, Jua, de kleine schopperd in mijn buik, beaamt dit volop. Papa is vandaag vrij, om de laatste dingen aan je kamertje te doen. Als ik in de ochtend naar het toilet ga, breken mijn vliezen. Is het echt al zover, nu al? Al snel beginnen de weeën, we haasten ons naar het ziekenhuis, want daar, op voor mij de veiligste plek, wil ik jou baren. Papa haalt nog wat spulletjes uit de auto, nadat hij me heeft afgezet op de verloskamer. Hij is net op tijd terug, de pijnlijke weeën volgen elkaar snel op en gaan over in een niet te controleren storm van weeën. Oergevoel komt boven, er is geen controle nodig, ik deins mee van de ene pijnlijke golf naar de andere en ik word geleid door vertrouwen. En dan … na kort persen voel ik jouw warme lijfje op mijn borst, je huiltje, een explosie van geluk, liefde en stralend licht. Onze Jua, onze zon is geboren, je hebt ons het geschenk van het ouderschap gegeven. Onze Jua, Djoetje, onze koning! Jij bent een onlosmakelijk deel van ons en van mij, een bron van licht en liefde. Wij samen, voor altijd, wat ben ik trots en gelukkig!

Als we thuiskomen, is ons kleine huisje, op drie hoog, gevuld met vrienden en familie, er zijn biertjes en Surinaams eten. Er is zoveel blijdschap, lichtheid en geluk. Ik wil Jua aan iedereen laten zien en hij gaat van hand tot hand door onze hechte familie en vriendenkring. Jij bent onze eerste zoon en de eerste kleinzoon.

Ik kijk naar je, je bent zo mooi, zo mooi, je huid is zo zacht, je hoofd is zo mooi rond, zo klein en fijn. Jij bent het liefste wat ik ooit in mijn leven gezien en ervaren heb. Ik wist niet dat dit bestond. Je wangetjes zo zacht, je kleur zo roze, je geur zo heerlijk, je warme lijfje. Jouw eerste nacht lig je tussen ons in. Ik houd de hele nacht je hand vast. Ik slaap niet, door mijn lijf golven explosies van liefde en geluk. Ik kan het bijna niet geloven. Ik kan niet geloven dat je er bent en tegelijkertijd niet geloven dat je er niet altijd al was. Je bent onderdeel van mij.

Hij is een ster geworden

Nadat Jua wordt meegenomen op het bed met alle schermpjes, slangetjes en apparaten, worden wij ergens naar de bovenste verdieping van het ziekenhuis geleid. Daar heeft zich inmiddels dezelfde groep mensen verzameld als op de avond dat hij geboren werd. Toen was het feest. Nu is iedereen ontredderd.

De hele ruimte is voor ons gereserveerd en in het hoekje is nog een klein kamertje waar we net met zijn tweeën zitten als Domien en Milan binnenkomen. We huilen, we klampen ons aan elkaar vast, terwijl we vertellen wat er is gebeurd en dat het waarschijnlijk niet meer goed komt.

Dezelfde arts als die we eerder spraken, meldt zich bij het kamertje om ons bij te praten over de operatie. Wat we vreesden, spreekt hij nu hardop uit. 'Jua is ontzettend sterk, maar de klap is te hard geweest. Hij gaat het niet redden. We zijn gestopt met de operatie en brengen hem zo hierheen, zodat jullie nog heel kort afscheid kunnen nemen van hem.' Dan laat hij ons alleen. We blijven verslagen zitten en roepen de jongens weer bij ons. We vertellen dat Jua, hun grote broer en voorbeeld, een ster gaat worden. Domien schreeuwt het uit. Milan is stil, in elkaar gekropen en ontredderd.

'Ik wist niet dat dood zo erg was'

We houden elkaar vast tot we een seintje krijgen dat Jua eraan komt. Milan zou later zeggen. 'Ik had verwacht dat Jua met een verband om zijn hoofd aan zou komen lopen.' En: 'Ik wist niet dat dood zo erg was.' Als alle slangetjes en schermpjes weer aangesloten zijn, mogen we naar hem toe. Eerst samen met de jongens en dan volgen al snel onze ouders en beste vrienden. Het duurt maar een paar minuten voor hij in ons bijzijn overlijdt. Precies drie uur na zijn val.

Pijnlijke contracties sterven

3 november 2023, 19.30 uur

Het is pikzwart en steenkoud, er is geen straaltje warmte of licht te bekennen. Ruim drie uur geleden had ik nog een oergezond, stralend en gelukkig oudste kind, en nu lig ik hier. Ik lig om Jua heen op de intensive care, hij is stervende, dit zijn de laatste minuten van zijn korte leven. Tegenover mij zit Martin, met Domien en Milan op zijn schoot. Domien is compleet in paniek en zijn intense gehuil gaat door merg en been. Milan is als een gewond dier in Martin gekropen. Onze hechte familie en vriendenkring staat om ons heen. Hier ligt mijn Jua dood te gaan. Mijn alles, mijn zon, mijn ik.

Ik ruik bloed, zie bloed en zie Jua's lege blik alsof hij wil zeggen: 'Mam, het is al zo, ik ben al dood.' Iedere cel, iedere molecuul, ieder atoom, alles schreeuwt 'nee' in mij. Ik wil alleen maar schreeuwen, gillen, kotsen en heel hard rennen, samen met mijn lieve Jua, samen met mijn gezin van vijf. Ik moet terug, we moeten terug, terug in de tijd. Maar ik blijf stil. Mijn lichaam is verdoofd en uitgeschakeld. Ik zie hem, ik zie nu alleen maar Jua. Wat een ongelooflijk mooi kind. Zijn huidje voelt nog steeds zo zacht, een atletisch lichaam met zulke gespierde armen, een geweldige bos haar, zijn benen lijken ook zo op mijn benen. Het is zo'n mooi kind, ik voel mijn liefde voor hem stromen. Zo hier, liggend met mijn armen om hem heen, voel ik rust en liefde. Ik zit nu heel even samen met Jua op een vlot in de meest woeste oceaan ooit, in liefde en kalmte zijn we samen. Er zijn geen woorden nodig. Hier moet ik blijven met Jua.

Maar dan zie ik hoe zijn lippen paarsblauw worden en weet ik rationeel dat het voorbij is. Ik word overspoeld door een niet te controleren tsunami van paniek, pijn en verdriet. Ik voel hoe mijn hart eruit gerukt wordt. En ik voel hoe mijn ziel opengereten wordt en onherstelbaar wordt beschadigd. Ik voel alles uit mijn ziel en uit mijn handen glippen. Dag allerliefste oudste zoon. Dag levenslust. Dag levensgeluk. Dag avontuurlijkheid. Dag ongelofelijk fijn gezin van vijf. Dag vertrouwen in het leven. Dag gevoel van thuiskomen en een thuis hebben.

Ik krijg niet eens de kans om 'dag' te zeggen

En wat blijkt, ik krijg niet eens de kans om 'dag' te zeggen. Alles wordt er met bruut geweld uitgetrokken. Ik krijg niet eens de kans om me te verzetten. Ik kijk er naar, maar het is al gebeurd. Ik ben hem al kwijt. Het is al zo. Alles is kapot. Niets maar dan ook niets is pijnlijker dan dit.

Daar, dat gewonde hoopje, daar links achter in die steenkoude hoek, omgeven door brokstukken, in het pikkedonker. Degene die in elkaar is geslagen, ja die daar, dat is je nieuwe ik, dat ben jij, Ilse.

Idiote keuzes

We blijven verslagen en ontredderd achter. We staan er samen, maar ieder van ons voelt zich op zichzelf. Verlaten. In shock. Hopeloos. Is dit echt?

Als Ilse nog wat langer bij Jua blijft zitten, loop ik even weg. Op zoek naar Milan, die het eerder al niet meer trok. Ik vind hem in de gang, pak hem op en zak neer op de bank in de voor ons gereserveerde ruimte. Ik knuffel hem lang, terwijl mijn tranen stromen.

Dan komen de eerste onmogelijke vragen gevolgd door vele anderen: 'Willen jullie dat iemand van Make a Memory komt om foto's te maken?' 'Foto's van mijn net overleden zoon?' Nee, schreeuwt mijn hoofd. 'Ja, doe maar', hoor ik mezelf zeggen. 'Hebben jullie al contact met een begrafenisondernemer?' 'Huh?' 'Nee, weet ik veel.' 'Willen jullie dat Jua vannacht hier blijft of dat hij mee naar huis gaat?' Misschien kan dat nog, als de officier het lichaam vrijgeeft. 'Willen jullie Jua laten balsemen?' 'Jullie willen Jua dus laten cremeren. Willen jullie Jua zelf in de oven doen of in de oven laten doen?' 'Wat zeg je allemaal?' Elke vraag komt binnen als een mokerslag.

Dan komen de eerste onmogelijke vragen gevolgd door vele anderen

Pim en Ellen, goede vrienden van ons – en niet toevallig ook buren, met jongens van precies dezelfde leeftijd als Domien en Milan, die op hun beurt weer elkaars beste vrienden zijn – zien naast hun eigen verdriet onze hulpvraag. De hele week staan ze ons bij, met alle idiote keuzes die nog volgen. Pim op de achtergrond, Ellen als een soort extra uitvaartondernemer.

De vragen blijven komen, maar worden nu geclusterd door Ellen. Na de nodige research en afweging brengt ze alles terug tot optie A of B. Elke te maken keuze kondigt ze aan met: 'Mag ik jullie straks nog wat vragen?' Als ons antwoord niet helemaal overeenkomt met haar voorbereiding, volgt steevast: 'Ik kan me voorstellen dat …' gevolgd door een korte uitleg van wat er zou gebeuren bij keuze A of B. Zo kunnen wij, met de zeer beperkte focus die we op dat moment opbrengen, toch onze eigen beslissingen nemen.

We nemen Jua dezelfde nacht mee naar huis. We leggen hem in zijn eigen warme bedje, onder zijn eigen dekbed, de plek waar hij hoort te zijn in de nacht, thuis bij ons. Omringd door een groeiende verzameling van tekeningen, fotoboeken en foto's die zich als stille maar onmiskenbare bewijsstukken opstapelen. Tastbare getuigen van een kinderleven dat gevuld was met geluk en licht.

De maandag na het ongeluk besluiten we met de jongens naar school te gaan. Wel wat later op de ochtend, om alle ouders te ontlopen. Voor het eerst op de fiets zonder dat Jua voor ons uit fietst. Het doet de jongens zichtbaar goed om even uit de verslagenheid thuis te zijn en bij hun vrienden in de klas te zijn. Op school is de ontreddering groot, maar toch voelt het ook als een veilige, warme plek. We koesteren de band die we nog steeds hebben en zijn enorm dankbaar hoe de school met het verlies van Jua is omgegaan. Dat draagt voor een groot deel bij aan ons vermogen om verder te leven met dit gigantische verlies.

We kiezen de uitvaartondernemer waar Pim en Ellen een goed gevoel bij hebben. We vinden een plek in de buurt om de uitvaartdienst te houden: een kerk in Amsterdam-Oost, op loopafstand van de school, met ruimte voor iedereen, ruim 700 personen.

De uitvaart is op vrijdag 10 november. Intuïtief kiezen we voor een crematie. De gedachte dat hij alleen op een begraafplaats zou liggen, voelde nog verschrikkelijker. We wilden dat Jua dicht bij ons zou zijn. Het dichtstbijzijnde wat er is, is een houten doosje met zijn stoffelijk overschot.

We besluiten Jua in een mandje van wilgentenen te leggen. Gewikkeld in een door ons vieren beschilderd doek. Daarmee rijdt Jua in een Volkswagenbusje met surfuitstraling over het schoolplein, tussen een haag van honderden leerlingen, ouders en docenten die 'Memories' zingen, naar de kerk. Met Jasper, de vader van Jua's goede vriend IJsbrand, aan het stuur. De afscheidsdienst wordt geleid door onze vriendin Jona, moeder van Lasse. We kiezen ervoor te klappen en lawaai te maken na elke speech. We kiezen ervoor om snoepmeisjes aan het einde van

de afscheidsdienst snoep te laten uitdelen aan alle kinderen. Een tafereel dat zich rondom Jua in zijn afscheidsmand plaatsvindt en waarbij ieder kind ook een snoepje bij Jua neerlegt. Een afscheid dat er nooit had mogen zijn, resulteerde in het meest liefdevolle en warme afscheid ooit. De liefde tijdens dit afscheid was zo overweldigend voelbaar, dat we erdoor gedragen werden. Onder een groots meeslepend applaus, met een grootse staande ovatie van alle ruim 700 aanwezigen, terwijl het lied 'We zullen doorgaan' klinkt, dragen we onze Jua de kerk uit, voor zijn laatste rit naar het crematorium. Waar we hem moeten achterlaten, terwijl dit niet kan. Waar we worden gedwongen om nu met ons vieren door te gaan.

Verdwaald en in paniek

Ik sta met Martin aan je bed. Je lichaam is net thuisgekomen uit het ziekenhuis. Ik ben verdwaald. Niet op een plek – ik bevind me fysiek in ons huis – maar in mezelf. Ik dobber rond in een chaos van pijn, verdrinkend in tranen die maar blijven komen. Om mij heen liggen brokstukken, een ravage van wat ooit het leven van een gezin van vijf was. Van wat heel was. Van wat veilig voelde.

Het doet te veel pijn om om me heen te kijken. Eigenlijk wil ik maar één ding: rennen. Vluchten. Terug naar toen. Ik spiek door een klein spleetje van mijn ogen. Het lijkt alsof hier een bombardement heeft plaatsgevonden. Alles is zwart en grijs. Alles ligt in puin. Overal scherven, resten, kapotte stukken. Ik hoor gekerm. Martin. Domien. Milan. Ik wéét dat ik hen moet helpen, maar ik ben zelf te zwaar verwond. Wat een ravage. Ik wil beginnen met opruimen, maar weet niet waar. Waar begin je als alles kapot is?

Het lijkt alsof hier een bombardement heeft plaatsgevonden

Mijn lijf is verdoofd. Mijn hart doet intens veel pijn. Mijn ziel doet pijn. Ademen doet pijn. Mijn hoofd is niet meer verbonden met mijn lijf. Leef ik zelf nog wel? Ik ben uiteengevallen in duizenden deeltjes. 'Jua!', schreeuw ik. 'Lief kind van me, kom terug! Ik wil dit niet. Wij willen dit niet. Ik kan dit niet. Wij kunnen dit niet. We hadden het zo fijn, met z'n vijven. We waren zo intens gelukkig. Ik wil terug. Ik wil jou terug. Kom nou alsjeblieft bij me terug? Ik smeek je, lieve Jua. Kom nou terug.'

Schreeuwend staan we in je kamer naast je bed. Ik ga mijn Jua zoeken. Ik móét hem vinden. Wij gaan hier niet blijven. Dit is niet waar ons verhaal eindigt. De tranen zijn zo overvloedig dat ik het gevoel heb kopje-onder te gaan. Ik probeer te blijven zwemmen, mijn hoofd boven water te houden, me te oriënteren. Maar het lukt niet. Waar zijn we in godsnaam beland? Help me alsjeblieft. Haal me hieruit. Breng ons terug.

Arme Domien. Je was zo'n geweldig lief, enthousiast broertje voor Jua. Wat kon jij fijn leunen op je grote broer en hem volgen. Waarom wordt dit jou afgenomen? Arme Milan. Je grote, trotse steun en toeverlaat is weg. Je bent pas vijf jaar. Dit mag niet. Je moet onbezorgd klein kunnen zijn. Jullie hebben nog een heel leven voor je met Jua. De drie broers, onafscheidelijk voor altijd, toch?

Arme Martin. Arme wij. We hebben altijd zo ons best gedaan. We hebben alles gegeven om onze kinderen veilig en gelukkig te laten opgroeien. Jij bent een fantastische vader. Waarom is het leven zo wreed? Waarom wij? Oerkreten stijgen op uit de diepste krochten van mijn ziel. Nee. Nee. Nee. Dit kan niet. Dit mag niet.

En steeds weer datzelfde, dwingende gevoel: ik moet terug. Ik moet naar Jua. Er móét een weg zijn. Een weg hieruit. Heel even voel ik iets van kalmte. Alsof mijn adem terugkomt. Ik ga wel een weg terugvinden, het gaat me wel lukken. Maar dan weer die afschuwelijke realiteit.Oerkreten, gepaard met een allesoverheersende misselijkheid. Een ondraaglijke drang om een uitweg te vinden uit deze afschuwelijke rouwverdwaaldheid.

Jua de trouwe vriend

Op een dag, ergens in groep 4 of 5, kwam Jua thuis met een papieren zon. In het midden stond zijn naam. Daaromheen zaten strookjes papier geplakt, als zonnestralen. Op elke strook had een klasgenoot geschreven wat hij in Jua waardeerde. Dat hij goed